

POSTANOWIENIE

Dnia 8 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z wniosku J.T.
przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w O.
o wysokość wojskowej renty inwalidzkiej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 grudnia 2020 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 27 lipca 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w O. decyzją z 31 marca 2017 r. przyznał J.T. od 1 stycznia 2011 r. wojskową rentę inwalidzką oraz odmówił przyznania zwiększenia tego świadczenia o 10% podstawy jej wymiaru na podstawie art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 586). J. T. zaskarżył powyższą decyzję, domagając się jej zmiany przez ustalenie wojskowej renty inwalidzkiej w wysokości 80% podstawy wymiaru, w miejsce 70%. Sąd Okręgowy w O., wyrokiem z 28 lutego 2019 r., oddalił odwołanie.

Wyrokiem z 13 lutego 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację odwołującego się od powyższego wyroku.

Odwołujący się wniósł skargę kasacyjną od powyższego wyroku, wskazując w niej wartość przedmiotu zaskarżenia w kwocie 81.598 zł. Według skarżącego, wartość przedmiotu zaskarżenia to suma świadczeń za jeden rok, czyli 6.799,81 zł pomnożone przez 12, co daje kwotę 81.597,70 zł. W uzasadnieniu stwierdził jednocześnie, że gdyby wartość przedmiotu zaskarżenia została ustalona jako suma świadczeń za jeden rok, ale przy uwzględnieniu różnicy wynikającej z wysokości świadczenia dochodzonego i już przyznanego, kwota ta wynosiłaby 10.199,76 zł, to jest 10% z kwoty 8.499,76 zł.

Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 27 lipca 2020 r. odrzucił skargę kasacyjną.

W uzasadnieniu postanowienia stwierdził, że J. T. na podstawie decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w O. z 31 marca 2017 r. jest uprawniony do wojskowej renty inwalidzkiej od 1 stycznia 2011 r. i domaga się podwyższenia jej wysokości z 70% do 80% podstawy wymiaru. Sprawa dotyczy zatem wysokości renty, a więc prawa majątkowego, stąd dopuszczalność skargi kasacyjnej jest uzależniona od wartości przedmiotu zaskarżenia. Wartość tę stanowi różnica pomiędzy żądaną wysokością świadczenia a wysokością przyznaną odwołującemu się w decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w O. z 31 marca 2017 r. Wojskowa renta inwalidzka należy do grupy świadczeń powtarzających się, dlatego zastosowanie ma art. 22 k.p.c. - dotyczący ustalenia wartości przedmiotu sporu (w przypadku apelacji bądź kasacji, wartość przedmiotu zaskarżenia). Zgodnie z powołanym przepisem, w sprawach o prawo do świadczeń powtarzających się wartość przedmiotu sporu stanowi suma świadczeń za jeden rok, a jeżeli świadczenia trwają krócej niż rok - za cały czas ich trwania.

Procentowy wymiar przyznanej J. T. wojskowej renty inwalidzkiej wynosi 70% tej podstawy, a więc 5.429 zł. Dochodzona przez odwołującego się kwota świadczenia to 80% tej podstawy, a więc 6.204,58 zł. Różnica między tymi kwotami to 775,58 zł, a po pomnożeniu przez 12 (zgodnie z dyspozycją art. 22 k.p.c.) - 9.306,96 zł. Z tych względów Sąd Apelacyjny ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną na kwotę 9.306,96 zł.

Uwzględniając powyższe, Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

J. T. wniósł zażalenie na powyższe postanowienie, zarzucając naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 398⁴ § 2 w związku z art. 398² § 1 k.p.c.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od organu emerytalnego zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

W uzasadnieniu zażalenie podniesiono, że strona nie kwestionuje, że przedmiotowa sprawa dotyczy prawa majątkowego - wysokości świadczenia rentowego, niemniej z uwagi na jego szczególny rodzaj i zasady przyznawania wynikające z treści przepisów, w szczególności art. 19-22 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, nie może być odnoszona jedynie do wysokości różnicy między świadczeniem dochodzonym a wypłaconym. Przepisy te wymagają bowiem, by organ rentowy, zanim przyzna prawo do renty inwalidzkiej, ustalił całkowitą niezdolność do służby wojskowej, bowiem ta przesłanka determinuje ustalenie grupy inwalidzkiej. Określenie procentowego udziału podstawy wymiaru renty inwalidzkiej jest podstawowym elementem decyzji organu rentowego ustalającej to prawo oraz określającej wysokość tego konkretnego świadczenia, w wysokości podstawowej zależnej od ustalonej grupy inwalidzkiej bądź zwiększonej o 10% podstawy wymiaru. Odwołujący się nie dochodzi zwiększenia świadczenia ani przyznania prawa do świadczenia, ale ustalenia jego wysokości w zwiększonym wymiarze wobec zaistnienia okoliczności warunkujących zwiększenie procentowego wymiaru przysługującej renty inwalidzkiej. Skarżący stwierdził, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 74.454,96 zł, na co składa się suma świadczeń za jeden rok, przy czym wysokość miesięcznego świadczenia stanowi 80% podstawy wymiaru określonej decyzją z dnia 31 marca 2017 r. i jest równa kwocie 6.204,58 zł (0,8 x 7.755,72 zł).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 398² § 1 k.p.c., skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych jest niższa niż

10.000 zł. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

Z art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. wynika obowiązek sądu drugiej instancji oraz Sądu Najwyższego dokonania kontroli dopuszczalności skargi jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia i weryfikacji wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia w celu wyeliminowania przypadków nieprawidłowego oznaczenia tej wartości w zamiarze zapewnienia sobie dostępu do postępowania kasacyjnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 18 maja 2006 r., IV CZ 34/06, LEX nr 200867; 6 stycznia 2010 r., I UK 289/09, LEX nr 577827; z 26 stycznia 2011 r., II UK 190/10, LEX nr 786391; z 12 kwietnia 2016 r., II UZ 63/15; z 16 marca 2017 r., I UZ 64/16, LEX nr 2261785). W tym kontekście istotne jest bowiem, aby w sprawach, w których dopuszczalność skargi kasacyjnej uzależniona została od odpowiedniej wartości przedmiotu zaskarżenia, rozpoznaniu podlegały jedynie skargi rzeczywiście czyniące zadość wymaganiom ustawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 24 maja 2001 r., LEX nr 550948; z dnia 19 lutego 2014 r., V CSK 275/13, LEX nr 1444465).

Zgodnie z art. 22 k.p.c., w sprawach o prawo do świadczeń powtarzających się wartość przedmiotu sporu stanowi suma świadczeń za jeden rok, a jeżeli świadczenia trwają krócej niż rok - za cały czas ich trwania. Sąd Apelacyjny słusznie zauważył, iż emerytura jest świadczeniem okresowym. W związku z tym do obliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia stosuje się z mocy art. 368 § 2 zdanie trzecie w związku z art. 398²¹ k.p.c. odpowiednio powołany wyżej art. 22 k.p.c. Wartość ta równa jest różnicy między wysokością świadczenia żądanego przez ubezpieczonego a wysokością świadczenia wypłacanego (ustalonego) przez organ rentowy w skali jednego roku. Stanowisko to jest dominujące i utrwalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. między innymi por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 6 listopada 2008 r., II UZ 48/06, niepublikowane; z dnia 11 kwietnia 2006 r., II UZ 1/06, LEX nr 2509554; z dnia 13 stycznia 2006 r., I UZ 47/05, OSNP 2007 nr 3-4, poz. 56; z dnia 10 kwietnia 2002 r., II UZ 31/02, LEX nr 54791;

z dnia 28 listopada 2001 r., II UZ 80/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 449; z dnia 13 marca 2001 r.).

Jednakże w kontekście niniejszej sprawy należy zwrócić uwagę na wykładnię przedstawioną w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2012 r., III UZP 3/12 (OSNP 2013 nr 9-10, poz. 112), zgodnie z którą w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, której przedmiotem jest zmiana wysokości świadczenia powtarzającego się, wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 zdanie pierwsze i drugie k.p.c.) ustala się na podstawie art. 22 k.p.c. w odniesieniu do świadczeń przyszłych, a w odniesieniu do świadczeń zaległych na podstawie art. 19 § 1 k.p.c. Jak wskazano w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, rentę przyznano odwołującemu się nie tylko na przyszłość (od daty decyzji), ale także wstecznie - od 1 stycznia 2011 r., zatem nie można pominąć wartości przedmiotu zaskarżenia w odniesieniu do tego okresu, dotyczącego świadczeń zaległych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., orzekł jak w sentencji, nie rozstrzygając o kosztach postępowania zażaleniowego. Artykuł 98 § 1 k.p.c. kreuje bowiem zasadę, zgodnie z którą strona przegrywająca sprawę zobowiązana jest do zwrotu stronie przeciwnej - na jej wniosek - kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (tzw. zasada odpowiedzialności za wynik procesu). Oznacza to, że o obowiązku zwrotów kosztów procesu decyduje ostateczny wynik sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lutego 1968 r. I PZ 75/67, LexPolonica nr 322720; z dnia 9 października 1967 r., I CZ 81/67, LexPolonica nr 322902). Powyższa zasada dotyczy wszystkich kosztów procesu niezbędnych do celowego dochodzenia praw i celowej obrony poniesionych przez stronę wygrywającą sprawę, w tym także kosztów, jakie ta poniosła w związku z prowadzonymi w toku postępowania w sprawie postępowaniami wpadkowymi (incydentalnymi). Obowiązek poniesienia tychże kosztów spoczywa bowiem wyłącznie na stronie przegrywającej sprawę (art. 98 § 1 k.p.c.) i to niezależnie od wyniku postępowania wpadkowego.

